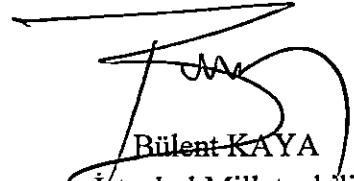

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde 2026 yılı üretim sezonunda iklim koşullarının elverişli seyretmesiyle gerek hububatta gerekse meyve ve sebze üretiminde yüksek rekolte seviyelerine ulaşılmış; ancak bu durum üreticilerimizin refahına yansımak yerine, ürünlerin üretim maliyetlerinin dahi altında alıcı bulduğu bir kriz ortamına dönüşmüştür. Hububatta Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından açıklanan alım fiyatları ile tarladaki fiili satış fiyatları arasındaki makasın açılması; fındık gibi stratejik ihraç ürünlerinde yakında açıklanacak taban fiyatın üretim maliyetini karşılamama riski; meyve ve sebzede ise üretim planlaması, arz-talep projeksiyonu ve piyasayı dengeleyici kurumsal mekanizmaların bulunmayışı üreticilerimizi, tüccar ve sanayicinin insafına terk etmektedir.

Tarımsal piyasalardaki bu yapısal aksaklıkların ve plansızlığın tüm boyutlarıyla incelenmesi, üreticinin eline geçen fiyat ile piyasa fiyatları arasındaki uçurumun nedenlerinin tespiti ve üreticiyi koruyan sürdürülebilir bir üretim, planlama ve destekleme modelinin geliştirilmesi amacıyla; Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

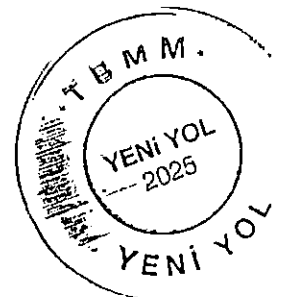
2026 yılı tarımsal üretim sezonu, iklim koşullarının elverişli gitmesiyle birçok üründe rekolte artışının yaşandığı bir yıl olmuştur. Normal şartlarda üretici için sevinç kaynağı olması gereken bu bolluk, plansızlık ve piyasa düzenlemelerindeki eksiklikler nedeniyle fiyatların üretim maliyetinin altına düşmesine yol açmıştır. Başta kiraz, vişne ve kayısı gibi sert çekirdekli meyveler olmak üzere yaş meyve ve sebze üretiminde, bolluk dönemlerinde pazar dengesinin kurulamaması ve alım kanallarının daralması üreticiyi mağdur etmektedir. Günlük tarım işçiliği maliyetlerinin 1.500 TL seviyelerine ulaştığı bir ortamda, bahçede oluşan düşük alım fiyatları üreticinin hasat ve bakım masraflarını dahi karşılayamaz hale gelmiştir. Üretim bölgelerinde rekolteye uygun soğuk hava deposu, işleme tesisleri, ihracat kanalları ve sözleşmeli üretim modellerinin planlanmamış olması, bolluk yıllarını üretici için bir yıkıma dönüştürmektedir.

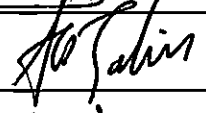
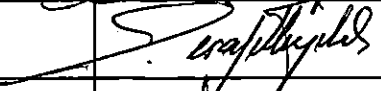
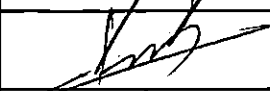
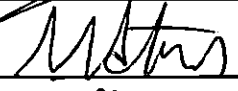
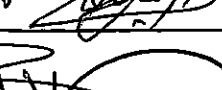
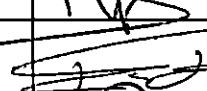
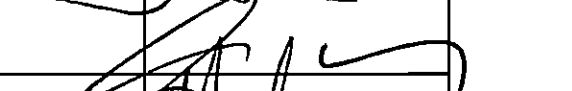
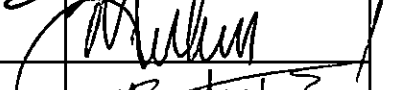
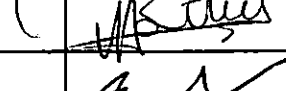
Hububat tarafında piyasa regülasyonundan sorumlu ana kurum olan TMO, 2 Haziran 2026 tarihinde 2026 yılı ekmeklik buğday alım fiyatını ton başına 16.500 TL (16,5 TL/kg) olarak ilan etmiştir. Ülkemizin birçok bölgesinde üreticiler; kota, randevu kısıtlamaları, depo kapasite yetersizlikleri ve yüksek nitelik/süne/protein kesintileri gibi engeller nedeniyle ürünlerini ilan edilen fiyattan TMO'ya teslim edememektedir. Bu lojistik ve bürokratik tikanıklıklar sebebiyle nakit ihtiyacı altındaki üretici, buğdayını tüccara 12,5 TL/kg bandında satmak zorunda bırakılmaktadır.

Yakın günlerde alım fiyatı açıklanacak olan fındıkta ise bolluğun üreticiyi nasıl bir kısıkaca aldığı bir kez daha görülmektedir. 2026 sezonunda fındık rekoltesinin 700 bin tonu aşarak bir önceki yılın yaklaşık 450 bin tonluk üretiminin çok üzerine çıkması beklenmektedir. Buna karşılık üretim maliyeti kilogram başına 243 TL seviyesine yükselmiş; serbest piyasada şimdiye kadar telaffuz edilen en yüksek alım fiyatı ise 220 TL bandında, yani maliyetin dahi altında kalmıştır. Üretici örgütleri, TMO'nun açıklayacağı taban fiyatın en az 350 TL/kg olması gerektiğini, bu seviyenin altında kalacak bir fiyatın üreticiye kazanç sağlamayacağını dile getirmektedir. Ne var ki TMO 2026 fındık taban fiyatını henüz açıklamamış; yüz binlerce üretici bahçesine girmeden, bütün bir yılının emeğinin karşılığını belirleyecek fiyatı endişeyle beklemektedir. Geçtiğimiz yıl 190-200 TL bandında kalan taban fiyatın, bu yıl maliyeti ve emeği karşılayacak düzeyde belirlenmemesi hâlinde, buğday ve kayısıda yaşanan mağduriyetin fındıkta da tekrarlanması kaçınılmazdır.

Stratejik ve ihraç değeri yüksek ürünlerden olan Malatya kuru kayısısında kilogram başına üretim maliyeti (gübre, ilaç, sulama, işçilik ve hasat dâhil) 350 TL seviyesinde iken, tarladaki alım fiyatı 225-230 TL/kg bandına gerilemiştir. Üretici kilogram başına 120 TL zarar ederken, aynı ürünün nihai tüketiciye market raflarında 600 TL ve üzeri fiyatlarla sunulması; oluşan katma değerün üreticide değil, tedarik zincirindeki aracı katmanlarda biriktiğini kanıtlamaktadır. Dünya kuru kayısı üretiminin yaklaşık yüzde 60'ını tek başına karşılayan Malatya'da üreticinin bu tabloda yalnız bırakılması, hem on binlerce ailenin geçimini hem de ülkemizin rakipsiz bir dünya markasını tehdit etmektedir.

Benzer tablo yaş meyve ve sebze grubunun genelinde yaşanmaktadır. Havza bazlı üretim planlamasının etkin uygulanmaması, rekolte ve stok verilerinin şeffaf yönetilememesi, üretici birlikleri ile kooperatiflerin pazarlamadaki rolünün yetersizliği piyasayı tamamen kontrolsüz bırakmakta; rekolte artışları üretici için kazanç yerine mali çöküş getirmektedir. Bereketli bir rekolte yılında dahi üreticinin zarar etmesi, sorunun tek bir ürüne ya da tek bir bölgeye özgü olmadığını; ülke tarımının bütününü ilgilendiren yapısal bir planlama ve regülasyon sorunu olduğunu ortaya koymaktadır.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	

